

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjajukért kapják.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkeik,
mint az előfizetési pénzek a „Közművelő-
dés” szerkesztőségének Gyulafehérvára a
várhoz küldendőek.

A feltámadás eszméje és hite.

— Husvétkor. —

Mióta emberek lakják e földet, mindig egy más magas-
tosabb eszme vagy érzés hatalma alatt állottak. És ép ezért
ama harcok, melyeket vívtak és vínak; azon munkásság, me-
lyet saját körükben kifejtettek és kifejtének: nagy mértékben
jellemzők s ítélendőek meg azon eszmék és érzések befolyásainak mértéke szerint: mekkora mérvben azokat keblök-
ben hordozák és ápolják. Innen rendszeren olyanok voltak min-
dig a népek, milyenek valának keblének érzései s azon esz-
mék, melyek gondolkozásuk menetét s cselekedetüknek irá-
nyát megszabák.

Ilyen — a népeknek akár hiterkölesi — akár polgári
életére vonatkozó eszmék a t. olvasó előtt nem lehetnek ismeretlenek.

Igy, járjatok be az öt világrézs bármily rejtett tájkát és
a különböző népek általános hitérzületében egy oly főséges
eszmére fogtok bukkanni, mely uralja az eget és a földet,
melynek hatalmától remeg a hatalmas; segélyt vár a szegény,
üdvöt a boldogtalan; reményt a csüggeteg; életet a meghalt
s remediumot az elnyomott. E magasztos eszme: az istenség
eszméje.

Az istenség ezen magasztos eszméje az, mely minden
egyéb fenséges idea és nemes érzületnek kimerithetlen örök-
tisza forrása. E forrást, ennek üde tisztaságát megzavarta
vala ugyan a bűn és vétek rutsága; azonban e zavar, a for-
rás e felkavarása csak olyan vala, mint mikor kristály pa-
tak tükrére kavicsot dobunk. Győz lassanként a kis esermely
vizének ereje: tova szállítja a felszínre kavart fűvényt s lesz
ismét átlátszó képe, melyről oly szépen mosolyog vissza a
partnak iránya.

Igy az istenség eszményét és hitét is bár az összüllök
könyelmű hiszékenysége folytán a megromlott emberi ke-
belben a bűn mintegy befátyolozta, elhomályosította volt:
de a magasztos eszmének és hitnek fénysugarai a lélek bűn-
homályából előrelövelték ragyogásukat ép úgy, mint a hajnal

előből előbukkan a nap vagy a vizek fenekéről felvillan az
ott rejtőző drága kő csillogása.

Ezt tapasztaljuk — mert hisz minden főséges dolog
az istenséget vallja oka és forrásul — a feltámadás esz-
méje és hitével szemben is. Ennek is megvan a maga ó- és
új testamentuma.

Mert bár az átkozott bűn kivetkezette az embert Istené-
től nyert szentsége és igazsága szeplőtelen jellegéből; bár őt
a testi és lelki erőtelenségek s vallás-erkölcstelenség holt
tengerébe mélyeszték, melynek első cseppje vala az összüllök
véres verejtéke, szirtje a kevélység bábéli tornya, kinese azon
arany borju, mely előtt imádólag roskadott le Isten kiválasz-
tott népe stb: de a vallási és erkölcsi elsötétülés e háborgó
mély tengerén mégis látható volt egy hajó, mely az eltevé-
lyedettek megmentésére sietett; a bűnök mély sirjából fölfelé
tekintők előtt mégis derengett egy csillagzat, mely a
téveteget emberiséget, mint később napkelet bűlseit — a Meg-
váltóhoz és a Megváltóban megszabadulásra kalauzolta.

Igen az ó testamentom éjjele az újban elérte hajnalát,
el feltámadását. A próféták homályos színű jóslatai megvaló-
sultak; az agg Simeonok jámbor hite a megváltóban valódivá
lett; az emberiség szokásaiban, vallásában átalakulásnak in-
dult; s midőn az Üdvözítő feltámadott halottaiból: az átalak-
ulás bevégezett, valóságos ténynyé lett.

Miáltal?

Az által, hogy az Üdvözítő példája — feltámadása ál-
tal a népek közérzületében élt feltámadás eszméjét új életre
gerjesztve, ez eszmét üdvössé és boldogító hitté erősítette az
emberiség számára.

Légy üdvözölve azért e magasztos ünnepen sziklatre-
gekből új életre támadt Pöenixe az új testamentomnak!

Légy milliószor imádott a sir sötétéből feltámadott Krisz-
tus! Mert feltámadásod által kétségtelemné tevéd és megerő-
sítéd a népek azon hitét, miszerint testi-lelki életünk nem a
születés és halál szűk korlátai által határoltatik, hanem azt,
mit a születés ad, mit a halál elvenni látszik: a feltámadás
hite újabb — örök életté halhatatlantitja. —

Ily fontosságú lévén a feltámadás eszméje és hite: csak a husvét ünnepe fenségének hódolok, ha ezen eszme és hittel bővebben foglalkozva, ez által azok iránti meggyőződésünket öregbíteni kötelességemnek tartom. —

Mint minden magasztos eszme és sarkalatos igazság: úgy a feltámadás eszméje is már Jézus előtt élt a népek lelkiéletében. Azonban ezen eszme inkább eszmélkedés, inkább sejtelem, mint valóságos hit vala: mert az ő testamentum csak eszmél, az új gondolkozik, az ő testamentom szól hozzánk patriárehái és prófétái által, az új pedig Krisztus által: az ő testamentom Jehovája Messiást ígér, — az újban pedig az ígért Megváltó feltámadását ünnepeljük ma.

A régi népek különböző vallási fejlettségénél fogva különböző formában és mintegy a talányyszerűség kétes burkolatában mutatkozik a feltámadásban való sejtelem — nálunk hit.

A görögök hitregétanából tudjuk, hogy mindazon istenségek, melyeket a száguldó képzelődés alkotta magának: emberekből isteni rangra emelt nagyságok valának: mert hitték, hogy a föld közönséges halandója Olympus magaslatán lakozó istenek és félistenek közé felküzdheté magát.

E hiedelem lelkesíté a görög költőt, hogy lantja hurjával meghódítva valamelyik istenséget — ez őt magához, a magasba emelné: e hiedelem lelkesíté a hősököt, hogy hazájuk és isteneiknek tett kedves szolgálataik erején a halál után oda jussanak, hol Zeüszszel a halhatatlanság nektárját fogják örökkön élvezni. Ez nem a halálból kikelt újabb élet eszmélése-e?

És nem tudjuk-e azt is, hogy egyiptom ősnépei nemcsak puszta kegyeletből építének fejedelmeknek máig is fennálló mauzoleumokat, hanem mert hívék, hogy esodaszerűen megkövített testeikbe majd a lélek visszatérve, a feltámadás után hajdani fényük és hatalmoknak megfelelő lakásban kelendő tartózkodniok?

Az ő testamentomi szent könyvek már világosabb fogalmakat s ezeket magyarázó adatokat tárnak elének a feltámadásról — a lélek, a test jövőendő életéről.

Ilyes tüzes szekerem, elevenen ragadtatik az égbe: Jób pedig állítja, hogy „credo, quod Redemptor meus vivit, et in carne mea videbo Salvatorem meum“.

Az új testamentom pedig még világosabb adatokat közöl:

Jézus feltámasztja Jairus leányát: új életre kelti kedves barátját Lázárt, majd pedig a halálból életre hívja a naimi özvegy egyetlen gyermekét stb.: s végül Önmaga halottaiból dicsőségesen feltámadva: a feltámadás eszméjét hitté teszi, s e hitet saját példájával megtestesíti...

De mégis: vajjon a feltámadás eszméje és hite a kereszténységnek nem egy mithologikus képzelődése-e?

Ezzel szemben kérdem: elfogadható-e történelmi igazság-

nak mit péld. egy Tacitus, vagy Herodot irtak a régi népek multjáról?

Ha ezek irataiban kétségtelenül biztok: el kell fogadnunk a Szent könyvek állításait is, hisz ezek s a régi idők ép oly való nyilatkozataik és historiájuk, mint emezek. Midőn pedig a szent könyvek a feltámadás, vagy feltámasztási eseményekről mint való dolgokról beszélnek: mért adnánk a szent írónak kevesebb hitelt, mint annak, ki állítja, hogy Caesar gyilkosa Brutus vala?

Vagy ha a szent könyveknek nem hiszünk: mert ezek talán hamisítványok a népek félrevezetésére: kérdés: vajjon az apostolok, vagy az evangélisták jegyezték-e mindazon pogány népek kebelébe a feltámadás eszméjét és hitét, — kik, Krisztusról még a dajka meséje által sem értesültek? . .

De ha a feltámadásra nézve minket kétségben hagynának: úgy az emberi nem közhite mint a szt. iratok bizonyítatai: forduljunk érvek és bizonyításokért a fizikai és szellemi világhoz, mert meg van mindkettőnek feltámadása.

A természet pedig következetes szokott lenni.

Ezelőtt egy évvel egész éledezésben volt a természet. A hatalmas Alkotó keze kedvesen kibujkáló rügyeket fejlesztett a fák ágaira. A rügyek lassanként kifejtettek, bimbóztak, virágoztak, termettek. — A kis virágmag szétszakította a föld hátát, kis plánta lett, később kinyílt és illatozott. A völgy szép zöld szőnyeggel kezdett takarózni s a hegyek dus lombozatai sűrű árnyékot vetettek a nap tikkasztó hősége ellen. Azonban jött egy fagyos dér — lecsipdeste a fák rügyeit: jött egy kiméletlen láb, letaposta a virág szármait: jött egy erős jégeső, — kiesépelte a mező gabonáit: s jött végül egy kiméletlen hideg s a szegény erdőket ép akkor rabolta meg lombos bundájuktól, midőn a tél fagyos keze mindenre ráberítá fehér szemfedelét. Oh, mily bus vala ekkor minden!

Azonban most ismét mit tapasztalunk? A természet mintha Megváltónk példáját akarná követni: élni kezdett, feltámadott halottaiból. Ez e természet állelújája — feltámadása!

Feltámadt Krisztus e napon: énekel ki keblünk szellemi világa is: mert ennek is megvan feltámadása.

Nézzük: itt esüggeteg fővel áll egy szárnalmas alak! Haja összevissza van kuszálva, — mintha örült volna: homlokán mély barázdák látszanak, — talán még mélyebb gondok szántották oda: szemei ki vannak sirva — talán tenger életének nagy keserve; arca becsett és halovány — talán valamely szenvedély árja tombol ott: kezeit göresösön összeszorítva tartja — mintha támadni akarna: jobb lába lépésre van irányítva, teste már már mozdul, halad, rohan előre egy mélység felé, mely előtte áll. Oh szóljatok, mit akar ezen ember? Talán elveszté apját, anyját: s talán árvaságát siratja? Talán a halál elszakítá hitvesétől, zord neki az élet s ettől megválni ohajt? Talán gyermeke volt, szép mint egy angyal s ezt elvesztve: boldogságát kesergi benne? Talán

szeretve csalódott s csalódását sirajta? Talán barátjai voltak s Judásai levén: ezeket akarja kerülni? Vagy mint Kain: saját lelkiismeretétől fél, remeg? S ezek miatt fut, rohan s keresi az örvényt, mely őt győzelmeivel elnyelje? . . . Igen, iramlík, rohan. . . Fuss ha üdvödöt leled a tátongó mélységben . . . Azonban hirtelen megáll . . . Areza nagyhamar átváltozik; csendesen nyugadság ömlik szét egész lényén s beszélni kezd: félre te átkozott kétségbeesés! Üdvözlégy keblemnek vigasztaló anygala: te boldogító reménység, mely visszarántottál az örvény széléről s elosztatád keblem fojtó desperációját! . . . Igen keblünk, lelkünk fájó érzetének is meg van a maga feltámadása: a reménység biztató, bátorító édes érzetében! Ez ad türelmet és kitartást a Jóboknak fájdalomai és a megpróbáltatások elviselésére; ez ad enyhítő balszámot égő sebeink beheggesztésére; ez ad bátorítást a csüggetegeknék, részvétet a közönyös szívtelenséggel szemben s erősíti ami hitünket, hogy boldogok a kik sírnak, mert megvigasztaltatnak. — Ez keblünk csüggeteg érzelmeinek feltámadása a desperáció örvényéből, melyről, mint hajdan Isten anygalai Krisztusnak koporsójáról lehengeríték a köfedélt: úgy a remény érzete is kiemelve fájó érzeteink kétségbeesését; örvendeztető Alleluját varázsol az előbb bus és a fájdalomtól néma ajkakra!

Midőn tehát a feltámadás eszméjét felleljük a legrégebb népek közérzületében; midőn az ő testamentom keserveseinek is ez eszme vala egyik vigasztaló érzülete; midőn ez eszmét a ma feltámadott Megváltó isteni példája által megtestesült hitté látjuk kidomborodva: midőn még keblünk érzületei — sőt maga a nagy természet is a feltámadás nagyszerű diadalait hirdetik: azért a mily várva várt ünnep a husvét ünnepe — ép oly örvendetes is legyen előttünk, így örvendezvén: haec dies quam fecit Dominus, venite et exultemus in ea! Alleluja! —

KOVACS GYÁRFAS.

Az Üdvözítő halálának napja.

(Folyt. és vége).

Nehézségek.

1., Nehézség: Midőn a vacsora alatt az Üdvözítő így szólott Judáshoz: „A mit eszelekszel, eszelekedd hamar,“ a tanítványok nem értvén, amit mond, némelyek úgy magyarázták Jézus szavait, mintha azt mondotta volna Judásnak, ki-nél a pénzszény állott, hogy vegye meg a mire szükségök van az ünnepen. Ján. XIII. 27, 29. Miből következik, hogy midőn ez a vacsora folyt, még nem volt Nisan 14-e, mert különben a tanítványok az Üdvözítő szavait így nem magyarázták volna. Csakhogy a szöveg nem szól a Pascha első estéjén elköltendő husvétibaránynak beszerzéséről, hanem az ünnep *εὐρη* szükséges dolgairól: ez az ünnep pedig hét napon át tartott, melyen közönséges eledellel táplálkozni szabad nem volt, hanem csak törvényszerűekkel; ezeket a szükségeseket Jézus kis társasága számára, miután ők a husvétet megelőző két napon távol voltak

Jeruzsálemtől, még nem szerezhették volt be; könnyen magyarázhatták tehát az Üdvözítő szavait a tanítványok utasítás gyanánt a husvétii ünnepre szükséges dolgok beszerzésére. — Ha pedig újabb nehézségképen azt mondják, hogy Nisan 14-én este vagyis a tulajdonképeni Pascha ünnep beköszönésével a tanítványok így nem gondolkozhattak, mert az ünnep már beköszöntvén a vásárlás megejthető nem volt; ezekkel szemben hivatkozhatunk a Talmudistákra, kik egyhangulag állítják, hogy ezen szükségeseknék beszerzése az ünnepen is meg volt engedve, kivéve a szombatot; de hivatkozhatunk magára a törvényre, mely szintén azt mondja: „Az első nap szent legyen és ünnepélyes, a hetedik nap is hasonló ünnepélyvel szenteltessek meg, ezen napokon semmi munkát ne tegyetek, kivéve azokat, melyek az eledelhez valók.“ Móz. II. 12, 16. — Végre az egész nehézség nézve vezetesnek tartom Koessing nyilatkozatát, ki bárha Hug véleményét tartja, mégis bevallja, hogy szent János idézett helyéből ezen vélemény ellen, melyet mi védünk, semmi a l a p o s nehézség nem emelhető. (V. ö. De suprema Christi coena“, pag. 43.)

2., Nehézség: A zsidók Jézust Pilátushoz vivén, ők nem mentek be a praetoriumba, hogy meg ne fertőztesse, és hogy megehessék a husvétet: (Ján. XVIII. 28.) miből világos, hogy Jézus halála Nisan 14-én történt, melynek estéjén a zsidók a husvétii bárányt még elköltendők valának. — Csakbogy az idézett hely ismét nem a husvétii bárányról, hanem egyszerűen a husvétről szól. Már pedig a Pascha, vagy Phasé, husvét, nem csak a husvétii bárányt jelenti, hanem az egész Pascha ünnepet s mindazon áldozatokat, melyeket hét napon át mindennap be kellett mutatni és azoknak husából kovásztalan kenyérral étkezni, s a melyekhez ép oly legális tisztaság kivántatott, mint a husvétii bárány elköltéséhez és egyáltalán minden vallási esekeményhez. V. ö. Móz. III. 5—14. IV. 16—25. V. 16, 2. s köv. Krón. II. 35, 79. Nem is hangsúlyozva itt azon már kissé sublimisebb esegesist, melynélfogva a Krón. II. 30, 32. szerint „megenni a husvétet“ — „meg ünnepelni a husvétet“ t. i. a törvényes eledel elköltésével és áldozatokkal egész hét napon át; és éppen ezen általános hét napig tartó megünnepelést és nem a husvétii bárány vagy a többi áldozatoknak élvezhetését veszélyeztette egy oly kisebbszerű tisztátalanság, mint a minő egy pogány házba való belépésből származott; mert az ilyen kisebbszerű tisztátalanságok a törvény értelmében csak estig, tehát éppen az áldozatok idejéig tartottak, akkor azután egyszerű meghintéssel, az aqua lustralis-szal önmaguktól megszűntek és semminemű akadályt nem szültek az áldozati hus elköltésére nézve: de igen a Pascha törvényszerű megünnepelésére nézve; a mi nem — csak a husvétii bárányt és a többi áldozatokat, hanem a rendes napi étkezést is felölelte s minden még a legkisebb tisztátalanságot is kizárta, miután a legkisebb tisztátalanságtól sem lehetett megszabadulni a törvényes idő, t. i. este előtt. (V. ö. Móz. III. 11. 15. IV. 19.)

3. Nehézség: Szent János azt mondja, hogy „p a r a s e e v e p a s c h a e“ — a husvét készület napja volt, midőn Pilátus az Üdvözítőt a nép elé kivezette, mondván: Ime a ti királyotok! Ján. XIX. 14. s ugyanezen előkészületi napot megemlíti még ugyanazon fejezet 31 és 42. verseiben is Ugy szintén Máté, Márk, Lukács az ünnepi előkészület napjára te-

szik az Üdvözítő eltemetetését Arimathi József által. Máté XXVIII. 62. Márk XV. 42. Lukács XXIII. 54. — Csakhogy szentírás és hagyomány szerint egyaránt, e szó: *paraseve* — előkészítlet, a zsidóknál semmi mást nem jelentett, mint a szombatot megelőző napot, a mi péntekünket, mely így neveztetett, mert e napon mindenemü eledel előkészítendő vala Szombatra; és soha sem jelentette más ünnepnek megelőző napját, miután minden más ünnepen az eledelhez való szükségéseket be is szerezhették s el is készíthették. Móz. II. 12, 16. (L. ennek bő kimutatását Wieselenél: „Chronologische Synopse der vier Evangelien“ u. 335. s a köv.) Maga szt. János is azt mondja, hogy ezen *parasevere* szombat következett; XIX. 31. — Márk. és Lukács pedig szokásukhoz híven, meg is magyarázzák, hogy ama *paraseve* alatt a szombatot megelőző napot kell érteni: „Mivelhoggy készület vala, azaz szombat előtti nap.“ Márk XV. 42. — „Vala az ünnepi készület napja és szombatira virrada“. Luk. XXII. 54. Miért is szt. János azt „*paraseve paschae*“ -nak nevezvén, nem azt akarja mondani, hogy a husvétüi ünnepre előkészítő nap, mert ilyen a zsidóknál nem létezett, hanem a husvétü hetében eső szombatira előkészítő nap, *paraseve Sabbati paschalis*, mely szombatot éppen a többi társaitól megkülönböztetve „nagy napnak“ nevez; nagynak, mert az szombati és husvétüi jellegénél fogva kettős, azaz kétszeres ünnep volt: oly nagy ünnep, hogy míg maga a husvétü ünnepe nem akadályozta a szent asszonyokat a fűszerek megvásárlásában v. ö. Móz. II. 12, 16. megakadályozta már őket a sírhoz való menetelben, a rákövetkező szombat, a melyen „nyugovának a paranesolat szerint.“ Luk. XXIII. 56.

4. Nehézség: A Pascha első ünnepén nem történhetett meg sem a törvénykezés, sem az elítélés, sem a kivégzés. — Megtörténhetett ez úgy a törvény mint a hagyomány értelmében. A törvény s a hagyomány is az ünnepeken csak a szolgál munkát tiltotta. A törvénykezés nem szolgál munka. A kivégzést római katonaság végezte, ehez a zsidóknak nem volt joguk. A járás, esődülés, városon kívül menés, csak szombaton volt korlátozva, miért is az előirt ut „*iter Sabbati*“ -nak neveztetett. Az eltemetés a legszükségesebb tényekre szorítkozva ideiglenesen történt meg. Ján. XIX. 41. 42 a rendes bebalzsamozást és temetést ünnep utánra hagyva; ennyi pedig még Szombaton sem volt megiltva. Továbbá az Üdvözítőt maguk a farizeusok bármit tett az ünnepeken, soha sem támadták meg az ünnep megsértéseért, de igen a Szombat megsértéseért; jeléül, hogy a munka tilalom az ünnepeken eskis a szoros értelemben vett „szolgai munkára“ szorított. Erős érvek találhatók idevonatkozólag a füzetke 51-ik lapján a 12. §. alatt*). — A 11. §-ban említett *pascha* — éji tilalomnak csak az az értelme, hogy a vidékről Jeruzsálembe a Pascha megünneplésére összegyött idegeneknek meg volt tiltva mindjárt a husvétüi bárány elköltése után hazamenni, mert a tizedek és zsengek felajánlása másnap következett, a mely alól szintén senki sem voniatta ki magát. Hiszen ezen idegeneknek legtöbbször, a kiknek t. i. nem volt valami rokona vagy ismerőse Jeruzsálemben, úgy miként az Üdvözítő is, az éjjel az Olajfák hegye aljában lévő Gethse-

mane kertben töltötte, mely hely gyönyörű lugosaival erre igen alkalmas volt.

Megerősítése a véleménynek: Zsidó törvényen alapuló, s a rómaiak által is megerősített szokás volt a Husvét ünnepén egy foglyot szabadon bocsátani az Egyiptomból való megszabadulás emlékére; s ezt a történeti hűség követelménye szerint éppen a Husvét ünnepén, se előbb, se hátrább kellett tenni. E szokásra hivatkozva Pilátus, ki megakará menteni Jézust, azon kérdést intézi a néphez, hogy kit kívánnának elbocsátatni a két fogoly: Jézus és Barrabás közül? A nép Barrabást választván, Pilátus őt elbocsátá, Jézust pedig nekik kiszolgáltató. — (Máté XXVII. 26.) Ennek tehát, miként az evangelisták egyhangulag tanúsítják is, magán az ünnepnapon kellett történnie, mert különben Pilátus, akár előbb, akár utóbb bocsátatna volna el a foglyot a husvét emlékére, megszegte volna a törvényt. S miután ez az eset az Üdvözítő elítélésével s megfeszítésével egy napon történt, tehát ez is a Pascha első ünnepén ment végbe. Ezen véleménynek hódolnak a legrégebbi szt. Atyák, mint Szt. Ignác mártir. Epist. ap. Philad. cap. 13. Szt. Justinus mártir Dial. c. Tryph. III. 8.

II. Tétel: A Pascha azon évben, melyben az Üdvözítő meghalt, Péntekre esett, tehát a megelőző napnak, Csütörtöknek estéjén volt az utolsó vacsora, Pénteken meghalt, Szombaton a sírban feküdt, Vasárnap reggel feltámadott.

Bizonyítás: Máté XXVIII 1. szerint a Szombat elmultával az új létre viradólag támadott fel az Üdvözítő; tehát Szombaton a sírban volt, pénteken meghalt. Márk XV. 42. Luk. XXIII. 54. szerint amaz előkészületi napra, melyen az Üdvözítő meghalt és eltemetett, Szombat következett. Szt. János XIX. 31. szerint le kellett venni a testeket a keresztről, hogy ne maradjanak ott Szombatira. — Végre mind a négy evangalista szerint Jézus a hét első napján, reggel támadt fel s ez halála után harmadnapra kellett, hogy történnék; világos, hogy a halál pénteken történt.

Megerősítés: Az összes kereszténység őshite napjainkig ezen vélemény mellett szól.

Végkövetkeztetés: Ha az Üdvözítő a Pascha első ünnepén, Nisan 15-én halt meg, s ezen halál nap péntek volt: kétségtelen, hogy az Üdvözítő halálának évében a Pascha péntek napra esett.

Chronologia: Legbiztosabb számítások szerint az Üdvözítő 749. U. C. decz. 24 és 25-e közti éjjel született. Harmincz éves korában, 780. U. C. jan. 6-án megkereszteltetve, nyilvános működését megkezdette. Szt. János evangéliuma szerint három évig működött, s a harmadik év 783. U. C. husvétján életének 34-ik, a ker. számítás 30-ik évében meghalt.

Összűtközés: Bibliai számítás szerint az Üdvözítő a Pascha első ünnepén, és pedig péntek napon halt meg. — Chronologiai számítás szerint 783. U. C. és 30-ban a ker. számítás szerint a Pascha, Nisan 15-e április 6-ra, Csütörtökre esett.

A kiegyeztetés megkísérítése (egyelőre elfogadva, de dogmatikus, megdönthetetlen igazságként el nem ismerve a fennebbi kronologiai számítást). A Pascha ünnep 783-ban U. C. csütörtökre esett, — megengedem, ha ezen Pascha ünnep alatt annak kezdete, Nisan 14-ének második estéje értetik; mely esetben a Chronologia és Biblia között a legszebb összhang jön létre. És a Chronologia ezen kis csuszamlást annál inkább megengedheti, mert a) Nisan 14-ének másodikik,

*) L. „Jézus születésének és halálának éve.“ Időszámítás alapján. Irta: Radányi József, nyug. miniszteri számtanácsos. Brassó. 1887. 51. lap; II. R. 12. §. —

és Nisan 15-ének első estéje volt a szó legszorosabb értelemben vett Paschatünnep s mert b) bármennyire is biztosak és kipróbáltak legyenek a kronológiai számítások, mégis némi kis tévedés lehetősége absolute nincs kizárva, tekintve azt a sok combinatio számítás, melyen a Chronologia nyugszik főleg ha még a zsidók oly annyira bonyolult számítását is igénybe kell venni, jól tudva, hogy a napok sajátserü beosztása miatt. náluk egy és ugyanazon kifejezéssel két napot is lehet jelezni. Így pl. „a pénteket megelőző nap estéje“ alatt érthetem én a csütörtök estéjét, de érthetem a szerda estvét is, mely a csütörtök napnak első estvéje vagyis kezdete stb. — Innen van, a mint láttuk, hogy a „kovásztalanok első napja“ majd Nisan 15-ét majd Nisan 14-ét jelenti, a ki hogyan vesz, s magában a szt. Írásban is mind a két jelentésben előfordul a mint t. i. a napnak csak kezdete, vagy maga az egész nap contemplátik.

Más kiegyenlítési út — véleményem szerint — nincs.

Kizárás: Azon vélemény, hogy az Üdvözítő a Pascha második ünnepe Nisan 16-án halt volna meg az első és második vélemény mellett felhozottak alapján teljesen kizártnak tekinthető, mint egészen tarthatatlan, a szent írással homlokegyenest ellenkező, és csakis a kronológiai számításal némileg indokolt találmány.

Ezekben kívántam Nagyságos Uram! ígéretemet beváltani. Nem tudom, ha sikerült-e kitűzött cézomat elérni: meggyőzni ugyanis Nagyságot arról, hogy az Üdvözítő halálának napjára nézve is, az evangelisták között semmi lényeges eltérés, ellenmondás nincs, és hogy a bibliai adatok idevonatkozólag a kronológiai számításal is talán kiegyeztethetők. — E fölött véleményyt mondani kizárólag Nagyságot van hivatva, minck becses nyilvánítását várva maradtam kiváló nagyrabeestülésem mellett

Nagyságotnak

Gyfehérvárt, 1888. jan. 29.

kész szolgálja
Dr. Tó d o r m. p.

Séta a tenger mellett.

Az áldott zóna-rendszer a mult ősön engem is kimozdított nyugalmas fészkekből s elindultam a mély titokzatos tengert, azt a háborgó, hullámzó végtelenséget meglátni.

Szép oktoberi nap volt. A néhány napi eső után kissé ködbe burkolva kelt fel a nap keleten, a letarolt mezőn millió gyémánt csöppek ragyogtak, a halvány napsugár fényben, az utat szegélyező fák elársárgult levelei halk zirrenéssel szálldogáltak a poesékos földre, a juhnáják kolompjai tompán hangzottak a hegy oldaláról, a mező különben néptelen nyugalommal készült a téli álomra, melyből oly hamar a fölébredés. Schol emberi nyom, elhagyatott, elfelejtett minden, mintha nem is járnának emberlakta földön, holott ime az első falu apró házacskái tünedeznek fel a meredek hegyoldalon.

S még pedig nevezetes falu házacskái, tele traditionalis ritkaságokkal s csupán azért nem kelti fel a szomszédos hely-

ségek irigykedését, mert a szép székelyföld bő áldásban részesült ilyes és ezekhez hasonló ritkaságokban.

Nem lehet tagadni meg vagyunk áldva minden földi javakkal, gondoskodott rólunk a mult, és jelen, kormány és megye atyafiságosan: miféle illetlenség lenne itt még panaszkodni!!!

De elmondom ugy röptében e híres falu, — melyet Böönek keresztelt a leleményes székely — nevezetességeit, hadd tájékozza magát a kegyes olvasó a mi szép, áldott, és irigyelt székelyföldünkre nézve.

Tehát pro primo: Bööben minden háznak a kapuja kifelé nyílik, — olyan hegynek mászik az isten adta falva! — Ez lokalis specialitás kérem és egyéb baj nincs benne, minthogy az ilyen tárt kapun, vendégszerető házak előtt kissé veszélyes munka az átkoszolás. Nő de erről nem tehetnek a jó Bööiek, minek nőttek a hegyek olyan bolond meredekké, mikor lehettek volna kissé alázatosabbak is.

De menjünk tovább. A második pont már nem nőtt ily magosra, inkább a feneketlen mélységével grasszál. Talán meg se kell mondanom, hogy az utak sáros mivoltáról van szó. Tiszta értetlen ez kérem, a kö csak hirmondónak kotyog ugy imitt-amott benne, nem lehet ráfogni, hogy megvan rontva. De hát ős apáink így látták jónak, mi hálás utódok csak nem törölhetjük el a ránk maradt hagyományos emléket. Így kotyogtak végig rajta ők is s nem tört bele a foguk, ügyeljen mindenki a magáéra, ha élni akar.

A harmadik specialitás már a tudományok felé gravitál. Ott haladunk el épen a szerény iskolaház mellett, hol egy fényesen díjazott (!!) kántor-tanító három falu gyermekét igyekszik a legjobb akarattal bevezetni a tudományok tömkelegébe. Ezek is — mert kivált télviz idején, szörnyű hiányos öltözetben, valóságos ember kintáz a szomszéd faluba járnai iskolába — de bizony amaz is, már t. i. ez a jóra való derék, kántor-tanító is jobb sorsot érdemelne.

A templom tornyában megkondul az imára hívó harang és ez az a negyedik specialitás, a melyről végezetül megakarok emlékezni. Ez nem kiesiség kérem mert jó, rosz időben ünnep és vasárnapon, de feltétlenül mindennap elvégni kötelességét az Ur szögája. Ugy munka időn élgszer csak egymágában mondja el csöndes miséjét: se baj jelen van a mindentlátó Isten! A kötelesség tudás ily szép önfeláldozó fogalma majdan onnan felilról fogja megtalálni jutalmát. Az Ur nem hagyja el az ő igaz gyermekeit soha!

De haladjunk tovább, még két falu határa fekszik közöttünk és a vasut között, beletelik másfél óra, míg a gőz gyors szárnyaira felkaphatunk, hogy elröpítsen vágyaink céljához a szép kékszemű Adria mellé.

E falvak a mélységes sáron és feneketlen utakon kivül épen semmi nevezetességgel nem bírnak. Maros-Vásárhely, hol felszállaudók vagyunk a vasutra a legszékelyebb város, hol az idegen is otthon lesz pár nap alatt.

De ime a vonat indulásra készen fityöl, gyorsan felszállani, bipp hopp ott legyenek ahol akarok!

Bizony nagyszerű találmány! A mai ideges korhoz méltó közlekedés. Az ember felül a vonatra délben, az egyforma zakatolás dübörgés olyan félálomszerű állapotot idéz elé s mire magunkhoz térnénk Pesten vagyunk s onnan néhány óra alatt Fiumében, hol már a quarneroi öbölben a tengert látjuk visszatükrözni; a szép főséges tengert.

Le nem irhatom mily félf remegéssel, mily mély megilletődéssel áltam meg a láthatárban elvesző s folyton morgó, csapkodó, hullámos tenger partján. A hajók érkeznek, indulnak, rakodnak le és fel, eléállítva egy oly mozgalmas képet, melyről szárazföldi embernek fogalma sincs. Mi csak a vizen látjuk lebegni azt a legtöbnyire színesre festett faklotmányt s el se képzeljük minő kincseket rejt méhében. A bamlat fogott el, hogy egy-egy három árboczos hajóhó minő halom áru került a felszínre s mennyi embernek ad munkát és kenyeret.

Fiume nem nagy, de esinosan épült város, a tengerparton. egész uj utcák, terek és raktárokkal. Olyan hely, melyre tiz év mlva rá sem ismerünk a kik most láttuk. Valóságos ifju élet pezseg benne, mely folytonos tevékenységre, haladásra ösztönzi.

Miután ezélünk legfőképpen a classicitás földje Velen-eze volt, Fiumében alig pár napot töltöttünk. Ezalatt meglátogattuk József főherczeg gyönyörű kertjét, mely sziklára, ember munkával épült s olyan vegetatiot produkál, hogy erdélyi ember előtt a mesélve határos. Például szabadban teyészó oleander egy erdélyi tölgyfa nagyságát éri el s egy tő agavénak legalább 2 quadrát öl területe volt. Az egész kert — october végén — tavaszí pompában virított s a bodító illatár, a szemképrázátotó virágpompa egész utamon hü kísé.óm maradt.

Innét jártuk meg Voloszkát, hol pár nap óta közéletünk nagy halottja pihéni örök álmát.*) Egyszerű esöndes hely, apró egy emeletes házakkal, melyek leginkább a Monte maggiore által védett enyhe levegőü helyre sereglett üdülők számára van fenntartva. Innét alig negyed órányira fekszik Abbazia, hol már szebbnél szebb paloták, gyönyörű ligetek, séta utak fogadják a látogatót. E hely egész nagyvilági színezetel bir s ép akkora külömbég van Voloska és Abbazia közt, mint egy elhagyott gyöngé kis falu és egy fényes, előkelő város között. A két helyet különben a föld legszebb séta utja köti össze. Egyik felől a folyton hullámzó tenger, melynek hajjai néha feltornyosulnak a feltöltött ut széléig s tul a legszebb kerttel övedzett villák közt viszen az ut egész Abbaziáig.

A trónörökösne villája mikor ott jártam, esöndes elhagyott volt, mintha a sötét gyászlepel, mely éltére borult, e villa fölé is kiterjesztette volna komor szárnyait. Meghatottan elfogult szívvel jártam e helyen, hol csak pár év előtt is a boldogság örömjaja hangzott, hol a nemzet büszke reménye épített gyönyörű fészket magának s ma oly komor, oly szomorú minden. . . . .

Elfogultságamból ismerős, kedves hangok ébresztettek fel s végtelen jöttevölég hatottak elborult kedélyemre: a kedves elvándorolt feskéink vidám hangjai. A nagy paloták tetői, a kis házaeskkák ereszei tele voltak csirpelő, daloló ismerősökkel s oly sans gene viseltek magokat, mintha csak ottlan, az édes otthonban lennének.

Csak nem ez az otthonjuk? Nem, nem. Ők ugy oda tartoznak a mi kitéletünkhöz, hogy szinte nem tudnám más-ként képzelni, minthogy ilyenkor haza jönnek. Az állatvilágban is lehetnek aristokraták s így ezek is Isten csapásának tekinthetik ott tölteni el a telet, a hol nyaraltak. Így akarom

*) A dolgozat azon időben érkezett be, a melynek szomorú alkalmára itt a vonatkozás tétetik. Szerk.

és szeretem őket képzelni s ezt a — különben affektáló — hibájukat megbocsátom azért az öröm-kifejezésért, a mely el foglalják régi fészketek.

Fiuméből Trieszten át, hol ismét néhány napot pihentünk, Velenézének vettük utunkat s így értük el néhány napi utazás után a kék Adria legszebb gyöngyét, a művészetek eldorádját.

Valami esodálatos légkör ez, melybe beléptünk, valami megragadó, elbűvölő s mégis komor benyomást tesz első pillanatra. Egy kiszakított, egy itt feledett darab a multból, egy tökéletes egész, melyhez egyetlen parányt hozzá adni korunk nincs hivatva. Minden, de minden az utolsó földtől le a kövezetig magas, művészi színvonalon áll s szemünk be nem tud telni a szépművészetek remekeivel, miket a patriciu-sok palotái s a főnséges templomok rejtének.

Lehet, hogy létezik szebb, de én számos utazásom alatt szebb, remekebb templomot a Szent-Márk templománál nem láttam. Egy eszményi világ, a hol bevezetlen vagy félértékü semmi sincs. Indiának minden kincse kevés az értéket megfizetni, mit e kolosszális műrekek képvisel s nincs oly kifejlett, válogatós műércek, mely itt ne találna meg a: tökéletest.

A néhány század, mely e vízre épült város fölött elvonnult, semmi nyomot nem hagyott maga után, legfeljebb az idő homálya fogta be a gyönyörű márvány épületek falait. Egyetlen új épület nincs, legfeljebb újított. A nagyértékü márvány oszlopok most is oly szilárdan tartják a nyitott loggiákat, a hullámzó víz most is oly erős falakra talál, mint századokkal ezelőtt; a „ponte del sospiri“ és „ponte del rialto“ ép oly rendületlenül tartják esodálatos ívezeteiket, mint 4 száz évvel ezelőtt.

Napokon át nem birtunk kiöcsudni a mámorból, melyet a szebbnél-szebb látivalók okoztak s szinte beteggé lett képzeletünk, amint követtük a multba vissza szálló emlékek hosszú sorozatát. Miféle nép lehetett az, mely 4—5 századdal ezelőtt képes volt e esodálatos munkára, melyhez hasonlót a mai kor sem tud felmutatni.

En egy nemzet műveltségi fokozatát a templomairól ítélem meg. A szentegyház az, mely fenntartja a jövő számára a népek előhaladottságának bizonyítékait. Ez Isten számára emelt helyre halmoznak össze minden műrekeket, mely ékesen beszél aztán a késő századokhoz, itt teszik le mindannak alapkövét mit kifejlett érzékükkel megterenteni képesek.

Azért ha idegen helyre viszem sorsom, Isten házát keresem föl első helyen, hogy ott szerezzem meg a tájékozást magamnak, hogy minő helyen járok.

Velenézébe egyik elragadtatás a másikat követte.

A „santa Maria della salute“ „l'Angello Rafaello“ „dell'Abazia della Misericordia“ „Santa Francesco della Vigna“ „Santa Maria Mater domini“ „St. Marko“ mind megannyi remekei az emberi alkotásnak s csak azt bámulom, hogy ide bejövén, hogy vihet ki bünt magával az ember, hisz' oly mély, igaz áhitat vesz lelkünkön erőt, hogy szinte érezzük, hogy miként tisztul meg a földi salaktól.

A doge palota, campanile, az oramü, a „piazza St. Marko“, a „Canal Grand“ mind páratlanul állanak a világban és leírásuk — nagyszerűségüknél fogva — szinte lehetetlen.

Egészen elfogultan a gyönyörtől szálltunk ki egy gondolából, melyben a grand canalt utaztuk végig s elhaladva

az árkádok alatt a St. Mark templom mellett térünk be, midőn orgona hangok ütötték meg füleinket.

Meglepetve — mert csak ünnepeles alkalmakkor szól az orgona — fordultunk meg s beléptünk a templom hatalmas előcsarnokába.

Az óriás hajó zsufova volt néppel s csupán a velenceiek ritka udvariasságának köszönhetően, hogy egyik mellékoltárig birtuk előre hatolni. Az egész templom ünnepeles díszben volt, az ősz patriárka pontifikált s legalább száz pap volt jelen.

Épen Mindenszentek napja volt s így a véletlen oly látványban részesített, a mely egymaga méltó arra, hogy megtegyük e gyönyörű utazást. Soha sem feledem ez imponans látványt, e lélekemelő orgona és ének hangokat, e tiszteletgerjesztő ősz pátriárkát, ki oly mély áhitattal végezte az erejét meghaladó szolgálatot s e népet, mely oly igaz hódolattal borult le az Ur színe előtt.

A ki nem tud imádkozni, itt megtanult volna bizonyára, az elbájozott lélek visszatért volna bűne vezető útjáról, s az elszakodott megalázta volna gögös fejét.

Olyan megkapó látvány, melynek emléke végig kísér életutunkon.

Harmath Lujza.

— Megjelent és beküldetett: „**Szentelek élete**” az év minden napjára. Megjelent eddig két füzet március 4-ikéig terjedő tartalommal. Az egész mű 1890. év folyamán be lesz fejezve. Ára az egész műnek 3.50 kr., mely összeg ft. Mészáros Kálmán atyához küldendő Budapestre, Ferencziéknél. A mű szép tiszta nyomású, népies irányban van tartva és számos szerkesztési képpel illusztrálva.

— „**Bölcsleleti folyóirat**” szerkeszti és kiadja Dr. Kiss J. V. évf. 1 füzet. Budapest. Gazdag és változatos tartalma egyrészt, a díszes kiállítás másrészt egyaránt ajánlja a házagpótló vállalatot, mely csakugyan szép és nehéz múlt után még szebb jövőnek néz elébe. Ára egész évre 5 fnt.

— „**Hittudományi folyóirat**” szerkeszti is kiadja Dr. Kiss J. I. évf. 1 füzet. Budapest. „Könyvismertetésünk” rovatában emlékezünk meg erről.

— „**Magyar Sion**” egyházirodalmi folyóirat. Felelős szerkesztők: Dr. Prohaszka O. és Dr. Walter Gy. IV. évf. 3 füzet. Esztergom. Ára egész évre 6 fnt.

— „**Jézus szentséges szívének hírnöke**” és „**Szűz Mária virágos kertje**” havi folyóiratok. Szerkeszti: Tóth M. S. J. Kaloosán. Ára mindkét folyóiratnak együttesen megrendelve egész évre 2 fnt 30 kr.

— „**Borromaeus**” kath. hitközvetítő havi folyóirat. Szerkeszti és kiadja Horváth L. IV. évf. 5 füzet. Győr. Ára egész évre 4 fnt.

— „**Armenia**” magyar-ormény havi szemle. Szerkeszti és kiadja Szongott Kr. IV. évf. 4 füzet. Szamosújvár. Ára egész évre 4 fnt.

— „**A kath. hitterjesztés lapjai**” képes havi közlöny. Tulajdonos-szerkesztő Nogoly J. IX. évf. 4 füzet. Nagyvárad. Ára egész évre 3 fnt.

— „**Katholikus szemle**” — a szt. István társulat megbízásából szerkeszti Dr. Kisfaludy Á. B. IV. köt. 2 füzet. A Szt. István társulati tagok tagilletménye.

— „**Katholikus hitoktatás**” havi folyóirat a hitoktatás elméleti és gyakorlati művelésére. Szerkeszti és kiadja Fonyó P. I. évf. 1—4 sz. Kaloosa. Ára egész évre 3 fnt.

— „**Egyetemes közoktatásügyi Szemle**” szerkeszti Dr. Jancsó B. II. évf. 7 sz. Budapest. Ára egész évre 4 fnt.

— „**Szűz Mária az ő-zövetségben**” májusi elmélkedések írta Dr. Mihályi A. 147. lap. Ára 40 kr. Nagyon ajánljuk ezen kiváló művet a melyet a lelkész urak nagy lelki haszonnal adhatják hívek kezébe. A „Bevezetés” és „Befejezés” kívül épen 31 elmélkedés van. — május hónap minden egyes napjára. Megrendelhető a szerzőnél Budapesten VIII. Zerge u. 6 sz. vagy Kaloosán a „Mária-Kert” szerkesztőségénél.

— „**A rom. kath. egyház története Magyarországon**” írta Dr. Balics L. II. köt. 654 lap. Kálmán királytól az Arpád-ház kiáltáig 1195—1381. A szent István társulattól a Tarkányi díjjal jutalmazott pályamunka.

— „**Órangyal**” képes gyermeklaposka szerkeszti Veninger E. 1890. 7. sz. Győr. Ára egész évre 80 kr.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

Kegyelmes Püspök Urunk Ő Nagyméltósága a Herezeg-Primaás meghívása folytán f. hó 11-én a déli vonattal Tamási Á. titkára kíséretében püspöki értekezletre Budapestre utazott.

— **Személyzeti.** Kegyelmes Püspök Urunk Ő Nagyméltósága kolozsvári plebánosnak, a mely álláshoz a káptalani tagság is van kötve, a hitközség által a lapunkban már említett három választott közül Biró Béla ezimzetes kanonokot és igazgatótanácsai előadót nevezte ki. Lapunk oly közeli viszonyban van az új Plebános Ur Ő Nagyságához, hogy érdekelve vagyunk a legőszintebben gratulálni. Ő volt társulatunk egyik főmegteremtője és lapunknak első f. szerkesztője. Minden szellemi mozgalomnál, a mely egyházmegyénk papsága kebelében megindult, nemesak hogy jelen volt, de annak lelkes vezetője is volt; nemesak mindig jelentékeny állásokat tartott, de a szellemi munkálkodás teréről soha le nem lépve, maga is mindig jelentékeny fontosságú ember maradt. 1839-ben születvén, jelenleg 51 éves. Ad plurimos annos!

— **Hitélet.** A husvéti szentünnepek igen kedvező időjárás mellett folytak le. Nagyszombaton d. u. a körmenettel összekötött feltámadási szertartásokat Püspök Urunk Ő Nagyméltósága végezte. Városunk vegyes vallású lakossága ilyenkor megszokta tölteni a vár egész színterét és bámulja a fényes egyházi szertartásokat, mint a milyeneket esakis itt láthat. Így volt ez az idén is; a merre az egyházi menet elvonult, mindenütt hullámozott a néptömeg körülötte. A város polgármestere, országgyűlési képviselője, főkapitánya és tanácsosa a hagyományos régi jó időkre emlékeztetve, a mikor a hatóságok magok is iparkodtak megjelenéseikkel emelni Istennek tiszteletét,

példás és mások által is utánzandó buzgalommal kezdettől végig kísérték a baldachinum után az oltári szentséget. Körmenet alatt a közönség a papnövendékek elülénéklése mellett a „Feltámadt Krisztus e napon“ kezdetű XVII. századbeli magyar népéneket megható buzgósággal zengedezte. — Másnap, husvét-napján az ünnepi misét a szokásos assistentia mellett ugyanesak Püspök Ur Ó Nagyméltósága végezte. A misén jelenvolt apolgármester vezetése alatt a városi tanács is. Mise alatt a papnövendékek kara Sechter S. „F. dur“ miséjét adta elő; ugynevezett betéteket is szolgáltatak Gradualra „Regina coeli“ Seylertől, Offeratoriumra „Jubilate“ Schlaufftól bassus solo septett kísérettel. Mindenféle nagyon jól sikerült, de mégis nagy feltűnést keltett az offertoriumi részlet, mert alig lehetett feltételezni, hogy a papnövendékek között oly sok képzett zenész legyen és oly hatalmas hanggal rendelkezzenek, mint a Gáspár Jánosé, a ki a solot énekelte. A mindennemű kart minden alkalommal a zenében kiválóan jártas Német Gyula III. éves theolodus vezette. Nagy elismerés illeti meg őket a husvét-i sikerekért. — Az ünnepi szentbeszédet magyarul Dr. Tódor József kanonok-rector tartotta. Beszéde Jézus feltámadásának történeti valóságáról szólt, hathatósan győzve be állítását a szentírásból vett bizonyítékokon kívül ezen esemény első predikálásának a zsidókra és pogányokra való hatásából is. Az eloquentia apparatusával nagymértékben rendelkező szónok előadásának a szavak jelentőségén kívül kiváló súlyt adott ama körülmény, hogy a káptalannak egyik tagja vállalkozott a székesegyházban a husvét-i szónoklásra. Az impozans szónoklatnak a hatása is megfelelő. — Mise után a káptalan, keblbi papság és tanári kar boldog Alleluját kívánni Püspök Ur Ó Nagyméltóságához ment, a hol a Főpásztor iránti hódolatnak Dr. Barts Ferencz nagyprépost ur Ó Nsga adott kifejezést. Üdvözlő beszédében utalva a congrua rendezésre, az összes papság nevében mondott hálás köszönetet Ó Nagyméltóságának az egyházmegyének hozott áldozataiért; örömet fejezte ki, hogy Ó Nagyméltósága a nagyheti fáradságos szertartások végzése után is oly jóegészségben, fiatal életében van. — Püspök Ur Ó Nagyméltósága válaszában megköszönve az irántai tiszteletnak ezen nyilvánítását a komoly munkásságot hangsúlyozta; kívánja a feltámadás örömeiben való részesülést, hogy ezáltal megerősövedjenek legyünk a feladataink körébe vágó munkák

kellő végzésére. — Husvét második napján az ünnepi misét Bálint Károly apát-kanonok ur ő Nsga mondotta, a mely alatt szintén a papnövendékek énekeltek; az ünnepi szentbeszédet pedig németül Zlamál Ágoston gym. tanár az ő kiapadhatatlan folyásu ékes szólásával szokása szerint csakugy zugatolta, hogy ömlött, mint a zápor. Beszéde „a feltámadás jelentőségéről a Gondviselés tervezetében“ szólt. — A husvét-i ünnepek egyházi része tehát méltán szolgálhatott mindenkinek lelkiépülésére.

— **Nemzeti ünnep.** Emlékezetes napja a magyarnak mindig ápril 6-ika; az idén pedig nevezetes is volt amnyiban, hogy most volt Hollós Mátyás király halálának négyszázados évfordulója. Több helyen gondoltak ugyan e napra, de azért az ország még sem ülte azt ugy, hogy az méltó lett volna Mátyás király nevéhez.

— **Kirándulás a szabadba.** Fehérvár vidékén alig van szebb pont, mint az Emmaus nevű villás szőlőhegy és ez a széphely Ngos Dr. Tódor József kanonok-rector uré. Nagy hiba lenne elmulasztani ezen hely névnapjának a megünneplését s alkalmasabban nem is ünnepelhetné meg senki mint a tanítványok a mesterekkel. Így történt, hogy a rector ur Ó Nsga ünnep harmadik napján (a második napon a veesernye miatt nem lehet) d. u. a papnövendékekkel a nevezett helyre kirándulást rendezett, a hova a magunk fajtáju emberek közül is többeket volt szíves meghívni. A kirándulási kedv ugy megjött volt, hogy az egész társaság ellátogatott még az ugynevezett tolvajkuthoz is. A kedélyes uszonnával összekötött kirándulást különösen élvezetessé tették a növendékek sikerült ének, zene és szavatali előadásaikkal. Este hat óra felé aztán a társaság bevonult.

— **Meghívó.** A csikmegyei róm. kath. tanító egyesület felesiki fiókköre 1890, április 30-án délelőtt 9 órakor kezdődőleg Csik-Rákoson az iskola kelyiségében fogja megtartani rendes tavaszi gyűlését, melyre a t. tagtársak és az érdeklődő tanügy barátok tisztelettel meghivatnak. Tárgysorozat: 1. Délelőtt 8 órakor ünnepélyes isteni-tisztelet a Cs. rákosi róm. kath. templomban Főtisztelendő és Méltóságos Murányi Kálmán ker. főesperes ur által. 2) Gyakorlati tanítást tartnak: Kiss Antal, Orbán Mihály helybeli és Ferencz Tamás Cs.-csicsói tanítók. 3) A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 4) Felolvasást tart Márton Gábor. 5) Szavál: Biró József. 6) Jelentések. 7) Indítványok. 8) A gyak. tanítások zártkörű birálata. Csik-Karczfalván, 1890, április 3-án; fiókköri elnök Ferencz József.

— **Szerkesztői üzenet.** F. J. Karczfalva. A kérdezett dolgozat nálunk nincs.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PAL ISTVAN.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, PÁL ANTAL, STRAUBERT ÖDON, ZLAMAL AGOST.

Nyomatott Papp és Ferdinándnál a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárt.